

BOYSUN TUMANI ICHKI ISHLAR BO'LIMI TARIXIDAN

Sodiqov Mirsharif Sa'dullayevich

Termiz davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

mirsharifsodiqov85@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur maqolada Boysun tumani ichki ishlar bo'limining tashkil topishi, ma'muriy binosi, moddiy-texnik bazasi, rahbariyat tarkibi, kadrlar salohiyati hamda huquqbuzarliklar profilaktikasi yo'nalishidagi faoliyati tarixiy jihatdan yoritiladi. Shuningdek, mustaqillik yillarida bo'limda xizmat qilgan rahbarlar faoliyati xronologik tartibda ko'rsatilib, xodimlarning ma'naviy-ma'rifiy va jismoniy tayyorgarligini oshirishga qaratilgan ishlar, davlat mukofotlari bilan taqdirlangan xodimlar faoliyati tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *Boysun tumani, ichki ishlar bo'limi, huquqbuzarliklar profilaktikasi, profilaktika inspektori, moddiy-texnik baza, "Jasorat" medali.*

Abstract: *This article examines the establishment of the Internal Affairs Department of Boysun District, its administrative building, material and technical facilities, leadership structure, human resources capacity, and activities in the field of crime and offense prevention from a historical perspective. It also presents the activities of the department's heads who served during the years of independence in chronological order and analyzes measures aimed at improving the moral, educational, and physical training of personnel, as well as the activities of employees who were awarded state honors.*

Keywords: *Boysun District, Internal Affairs Department, crime and offense prevention, prevention inspector, material and technical facilities, "Jasorat" Medal.*

Аннотация: *В статье в историческом аспекте освещаются вопросы создания отдела внутренних дел Бойсунского района, его административного здания, материально-технической базы, руководящего состава, кадрового потенциала, а также деятельности в сфере*

профилактики правонарушений. В хронологическом порядке представлены сведения о деятельности руководителей отдела, служивших в годы независимости, а также проанализированы мероприятия, направленные на повышение морально-просветительской и физической подготовки сотрудников, и деятельность сотрудников, награждённых государственными наградами.

Ключевые слова: *Бойсунский район, отдел внутренних дел, профилактика правонарушений, инспектор профилактики, материально-техническая база, медаль «Жасорат».*

Kirish.

Aholining tinchligi va osoyishtaligini ta'minlash, jamoat tartibini saqlash, jinoyatchilik va huquqbuzarliklarning oldini olish davlat boshqaruvi tizimining muhim yo'nalishlaridan biridir. Ushbu vazifalarni hududlarda amalga oshirishda ichki ishlar organlari alohida o'rin egallaydi. Tuman miqyosidagi ichki ishlar bo'limlarining tashkil etilishi esa huquq-tartibotni ta'minlashning bevosita hududiy mexanizmini shakllantirishga xizmat qilgan.

Boysun tumanida ham aholining tinchligi va osoyishtaligini ta'minlash, jinoyatchilik hamda huquqbuzarliklarning oldini olishga qaratilgan faoliyatni tashkil etish maqsadida tuman ichki ishlar bo'limi tashkil etilgan. Mazkur bo'limning tarixi nafaqat uning tashkiliy rivojlanishi, balki bu yerda turli yillarda xizmat qilgan xodimlarning mehnati, kasbiy an'analari, xizmat sulolalari va jamoatchilik bilan hamkorligi bilan ham bog'liq.

Muhokama.

Boysun tumanida eng muhim davlat tashkilotlaridan biri sifatida tuman ichki ishlar bo'limi 1966-yilda tashkil etilgan. Uning tashkil etilishidan asosiy maqsad tumandagi aholining tinchligi va osoyishtaligini saqlash, jinoyatchilik hamda huquqbuzarliklarning oldini olishdan iborat bo'lgan.

Ichki ishlar bo'limining tashkil etilishi tuman hududida jamoat tartibini saqlash va huquq-tartibotni ta'minlash faoliyatini yagona tashkiliy tizim asosida olib borish imkonini yaratdi. Keyingi davrlarda jamiyatdagi ijtimoiy jarayonlar,

huquqiy munosabatlarning rivojlanishi va ichki ishlar organlari oldiga qo'yilgan vazifalarning kengayishi natijasida bo'limning xizmat yo'nalishlari ham takomillashib bordi.

Boysun tumani ichki ishlar bo'limining ma'muriy binosi "Obi" mahallasi hududida joylashgan. Mazkur bino 1994-yilda "Kimyo" AJ binosi o'rnida tashkil topgan.

Keyingi davrda bino to'liq qayta ta'mirlangan va xodimlarning xizmat faoliyatini samarali olib borishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratilgan. Xizmat xonalari tegishli ravishda jihozlangan, moddiy-texnik baza shakllantirilgan. Xodimlarning xizmat vazifalarini bajarishida foydalanishi uchun zarur texnologik vositalar bilan ta'minlash ishlari amalga oshirilgan.

Bo'limda bunday shart-sharoitlarning yaratilishida mustaqillik yillarida unga rahbarlik qilgan rahbarlarning xizmatlarini alohida ta'kidlash lozim. Moddiy-texnik bazani mustahkamlash, xizmat xonalarini takomillashtirish va xodimlar faoliyati uchun zarur imkoniyatlarni yaratish ichki ishlar organlari faoliyatining samaradorligini oshirishga xizmat qilgan.

Boysun tumani ichki ishlar bo'limining mustaqillik yillaridagi faoliyatini o'rganishda uning rahbarlari tarkibi muhim tarixiy manba bo'lib xizmat qiladi. Mavjud ma'lumotlarga ko'ra, 1990–1999-yillar oralig'ida bo'limga podpolkovnik Jo'ra Nurkeldiyev, Qurbonmurod Turdimurodov, Amirqo'l Aliyev va Nuriddin Rahimovlar rahbarlik qilgan.

Keyingi yillarda bo'lim rahbarlari quyidagi tartibda faoliyat yuritgan:

1999–2000-yillarda — polkovnik Ismoil Himmatov;

2000–2005-yillarda — Abdurahmon Bozorboyev;

2005–2007-yillarda — Faxriddin Kenjayev;

2007–2008-yillarda — podpolkovnik Abdujabbor Avliyoqulov;

2009–2012-yillarda — polkovnik Shuhrat Bo'ronov;

2012–2015-yillarda — podpolkovnik Muzaffar Hasanov;

2015–2017-yillarda — podpolkovnik G'ayrat Chaqqonov;

2017–2018-yillarda — podpolkovnik Sherqo'zi Sattorov;

2018-yilda — podpolkovnik Jomi Karimov;

2018–2019-yillarda — podpolkovnik Elbek Nurillayev;

2020–2023-yillarda — podpolkovnik Do'stmurod Boboyev.

2023-yil yanvar oyidan boshlab esa bo'limga podpolkovnik Furqat Murtazoyev rahbarlik qilib kelgani qayd etilgan.

Ichki ishlar organlari faoliyatining samaradorligini ta'minlashda kadrlar masalasi muhim o'rin tutadi. Boysun tumani ichki ishlar bo'limida ham yillar davomida shaxsiy tarkib soni oshib, xizmat imkoniyatlari kengayib borgan. 1994-yilda tuman ichki ishlar bo'limida 40 nafar xodim xizmat qilgan. Keyingi davrga kelib esa bo'limning shaxsiy tarkibi 97 nafarni tashkil etgan.

Xizmat vazifalarini samarali bajarish maqsadida bo'limga 8 ta xizmat avtomashinasi ajratilgan. Transport vositalarining mavjudligi xodimlarning xizmat hududlari bo'ylab tezkor harakatlanishi, aholining murojaatlarini o'rganishi va huquq-tartibotni ta'minlash bilan bog'liq vazifalarni o'z vaqtida bajarish imkoniyatlarini kengaytirgan.

Boysun tumanida huquqbuzarliklar profilaktikasini tashkil etishda mahallalar bilan hamkorlikka alohida e'tibor qaratilgan. Tumandagi 39 ta mahalla fuqarolar yig'inining barchasida profilaktika (katta) inspektorlarining faoliyati yo'lga qo'yilgan.

Profilaktika inspektorlarining mahallalarda faoliyat yuritishi ichki ishlar organlarining aholi bilan bevosita ishlash imkoniyatlarini kengaytirgan. Ular orqali huquqbuzarliklarning oldini olish, fuqarolar murojaatlarini o'rganish, muammoli vaziyatlarni aniqlash va jamoat tartibini saqlashga qaratilgan profilaktik tadbirlarni amalga oshirish imkoniyati yaratilgan.

Profilaktika inspektorlarining xizmat sharoitlarini yaxshilash maqsadida ham muayyan choralar ko'rilgan. Xususan, ularning 22 nafari xizmat uylari bilan ta'minlangan. Qolgan xodimlarni ham 2023-yil davomida xizmat uylari bilan ta'minlash choralari ko'rilgani qayd etilgan.

Bundan tashqari, 13 nafar profilaktika inspektoriga imtiyozli kredit asosida avtomashinalar berilgan. Bu esa profilaktika inspektorlarining o'zlariga biriktirilgan

hududlarda xizmat vazifalarini tezkor va samarali bajarish imkoniyatlarini oshirgan.

Ichki ishlar organlari xodimlarining xizmat faoliyati yuqori darajadagi kasbiy bilim, ma'naviy-axloqiy tayyorgarlik va jismoniy chiniqishni talab etadi. Shu sababli Boysun tumani ichki ishlar bo'limida xodimlarning bilim va dunyoqarashini oshirishga qaratilgan tadbirlar tashkil etilgan.

Xodimlarning ongi, dunyoqarashi va bilim saviyasini yuksaltirish maqsadida "Ma'naviyat va ma'rifat darslari" o'tkazib borilgan. Mazkur mashg'ulotlar xodimlarning ma'naviy tayyorgarligini oshirish, xizmat mas'uliyatini kuchaytirish va kasbiy faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishga qaratilgan.

Boysun tumani ichki ishlar bo'limida xizmat qilgan xodimlarning xizmatdagi jasorati va fidoyiligi davlat mukofotlari bilan ham e'tirof etilgan. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tegishli farmonlariga ko'ra, 1995-yil 9-noyabrda tuman ichki ishlar bo'limi jinoyat qidiruv bo'linmasi katta tezkor vakili, mayor Safar Panjiyev "Jasorat" medali bilan mukofotlangan. Shuningdek, 1999-yil 13-yanvarda navbatchilik qismi katta navbatchi inspektori, mayor Ziyodulla Safarov ham "Jasorat" medali bilan taqdirlangan.

Xulosa.

Umuman olganda, Boysun tumani ichki ishlar bo'limining yarim asrdan ortiq tarixini o'rganish hududda huquq-tartibot tizimining shakllanishi, uning tashkiliy va moddiy-texnik jihatdan rivojlanishi, kadrlar salohiyatining oshishi, profilaktik faoliyatning mahallalarga yaqinlashuvi hamda ichki ishlar organlarida kasbiy xizmat an'analarning shakllanishi kabi jarayonlarni yaxlit holda tahlil qilish imkonini beradi. Mazkur tarixiy jarayonlarni Boysun tumani IIBning arxiv hujjatlari, buyruqlari, statistik hisobotlari, mahalliy matbuot materiallari va faxriy xodimlarning xotiralari bilan boyitish kelgusidagi tadqiqotlarning ilmiy qiymatini yanada oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA MANBALAR:

1. Allayorov B.E. Surxondaryoda ichki ishlar organlarining tashkil etilishi va faoliyati (1917 1991-yy.). Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Termiz, 2024. – B. 165.

2. Boysunning mard o'g'lonlari. – Boysun: 2023. – B. 60 - 68.
3. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 18-fond, 1-ro'yxat, 471-ish, 19-varaq.
4. Бобоев М. Соатов О. Сурхондарё милицияси. – Самарқанд: “Суғдиён”. 1998. – Б. 215.
5. Халқ хизматида 75 йил. Тошкент, “Ўзбекистон”, 1992 йил, 52-53 бетлар.
6. Boysun tumani Ichki ishlar bo'limi xodimlari va faxriylarining xizmat faoliyatiga oid biografik ma'lumotlar. – Boysun tumani IIB arxivi va xizmat materiallari. 2000-2023 yillar.